

Kibaru

San 20nan - Zuluyekalo - san 1992
A songo : DQROME 10 - N° 246

A be bo kalo o kalo "AMAP" ka yamaruya kono - Hake : 17.000
"AMAP" kuntigi : Gawusu DARABO - Dilanbagaw kuntigi : Basiriki TURE

Demokarasiko

N bëna kuma finc kura min cira an ka jamana kono bi, n'o ye demokarasi ye, n'an ko bëejefanga, ani pariticaman-ko kan.

Ne miiri la, o ye hërcé ye an ka jamana ani jamandenw ma. Nka ne ka kolossili la, ne y'a soro mögo damadaw be yen, olu y'a faamu kojugu. Ka da mun kan ? Ka da min kan, wale minnu be ke, olu ni demokarasi ce ka jan i n'a fô legéjalân ni bajé.

E'l malidenw, an ka sabali! An ka fara nogon kan ka an ka jamana baara, ne Amadu bolo, o de ye demokarasi humanye. Ni an ma yeresagoké dabilà an dantemewafe ka, an nesin taso baarali mal! Yelema minnu donna jamana kono mariskalo tile 26 nan don, n'an ko an ka tajurusara ke, an te tila o la, janko ka se jamana baarali ma.

Yelema donna cogo min na, a ma dogo maliden si la Mali kono. Ne hakili la, an ka kan ka bën kelen ma, walasa ka jamana lataa ne. N'an tora tanbaara juguké ni yeresagoké la, mögo minnu kera sababu ye ka yelema don kow la, olu ka baara be ke u bolo nimisa ye. Ala k'an kisi o mal! Ne miiri la, baarakébaliya koni te demokarasi ye, bënbaloya fana tel!

Pariti nemogow, a' ye sabali a' ka bën kelen ma, an ka jamana bi b'aw bolo, a sinib'aw bolo. Ni Paritiw ma bën, jamadenw te bën, ni jamanadenw ma bën, jamana te bën. Pariticamanko kun te bënbaloya ye. Tiñchi minnu kera, olu te se ka to dilanbaloya ye. Ni an ma tila ka bën kow kunna, o fana ye tiñchi do ye tun.

Sabu bamananw ko bënbaliso meen o meen, don kelen tomò don.

An bee ka dugaw ke Mali jamana ye, n'o te Mali kunkow cayara a yeresma de. A te se k'a fô k'a ban. E'l malidenw, an te sabali ten sal sabali de be karatabugu meen si la. An kana ke nkereñniñ ye ka an yeres kono fara, an kana ke an yeresma jugu ye, numan k'kana ke nimisa ye an bolo.

Amadu SUNKARA
Ka bɔ Kapala, Molobala
(Kucala)

Cikci jamana kono, samiya don waati koro ye seginso ye, denmisenkunda.

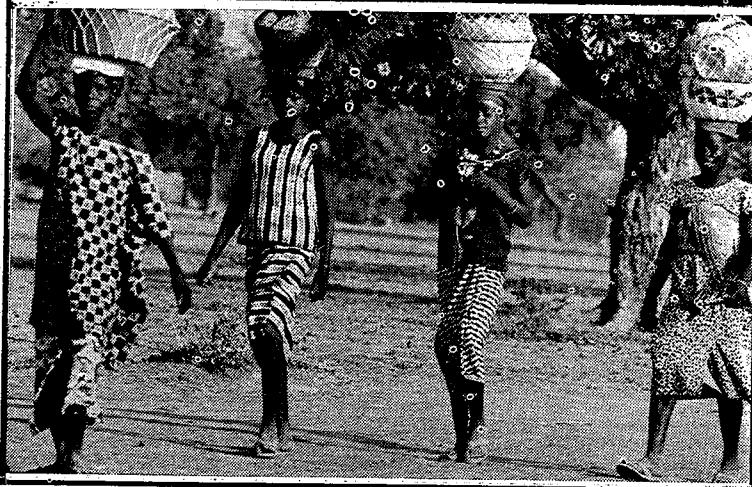
A ka a la, ni cike banna, cugu caman denmisew b'u kunda dugubaw kan, musaka nini na.

Cew ta ye musofuru wari n'a nogonnaw ye, i ko negeso, moto, arajo ani donfini suguya caman...

Samiya ni seginso

Musowta ye kono minen nini ye, ani masiri misenni, musoya taa ka gelén minnu k'o.

Nk'a kera cogo o cogo, ni samiya y'a kunbo doron, denmisén hakilima bëe b'u kunda so kan, ka taa fara mögokorobaw kan, ka san kura cike damine.

Demokarasi ko di?

Tile kura min bolen file nin ye an ka jamana kono, o ye demokarasi tile ye : demokarasi ka ye an ka ketaw la, a ka ye an ka fotaw la, a ka bange du kono (denw ni fa ce, fa ni ba ce, ba ni denw ce...), a ka bange baarakéyorow la, a ka bange fanga minécogo n'a lataamaco-gola..... Ola sa, ne hakili la, an k'a laje ka miiriyaw falen-falen demokarasiko in-nà, bée ka se ka doonintomo a la, o be son ka fisaya.

O de kama, an y'a jini karamogo Basidiki fe, a k'a laje an ka kene soro kibaru kono, an be se ka nogon baro cogo min demokarasi kan.

Bi'baro be demokarasi dane yere de kan. A ka ni an ka dane in cogoya laje. Dane min don, a singara anw fe sisan bamanankan ni fasokan to bee la. A baju b'a jira ko a singara tubabukan fe. Nka o fana y'a singa kan min fe, o ye gerekikan ye.

Anbe se ka dane intila fila ye : demo ani karasi. Demo koro ye fasojama ye; Karasi koro ye fanga ye. N'u kafora, o be ke nin de ye:

demo + karasi = Fasojama + fanga.
Jininikela camany'a jini ka demokarasi koro fo bamanankan na. Min ni min sorola, olu file nin ye :

demokarasi : jamafanga, forobafanga, beejefanga, jemufanga...

Nin bayelemacogo ninnu bée ka ni. A bée b'a jira ko demokarasi ye fanga ye, jama bée be je ka fanga min sigi, k'a lataama, k'a sinsin.

Forobafanga (demokarasi) sina ye mogokelenfanga ye : Musa Tarawele tile tun ye mogokelenfanga ye. N'ale ma son min ma, o te ke. Jama ka foienw n'a haminkow te jate. Masake sage be bée la, ale doron de sagó be ke. O mogokelenfanga in min be jama ke kofefen ye, o de binna, wa a nogonna te se ka sigi an fe yan bilen. Forobafanga y'a nonabila ye, a ntulomaw ka ca. An bëna ntuloma ninnu kelen-kelen laje, ka dofoukan; k'a tajamana sariyaba la, ka na se wote sariyaw ma, kiiri sariyaw, sariyatublon ani kibarujensensebenw joyoro ma forobafanga (demokarasi) hukumu kono... k'an ben!

Musa Jaabi
ka bo balikukalan
baarada la. Bamako (Mali)

Sigiyoro lakanani tönsigi kera Segu

K'a damine zuwenkalo tile 16 la, fo ka t'a biла a tile 26 la, san 1992, o waati kera pogonkunbenba ye Segu, a koro n'a kekun kama.

Tile tan kono donnikelaw ye nogon dalaje kene kelen kan. Ka kuma sigiyoro lakanani kan. Bee b'a don k'o kene te se ka ke kene lankolon ye.

Kunnafonidilaw ka bo Mali n'a kerefe jamana caman kono, olu tun be a kene kan.

Dow bora Moritani, dow bora Sengal, Burukina, Nizeri, ani Cadi, ka fara Mali yere mögo faamuyalenw kan.

Baara kunfolo kera Segu dugu kono. Donnibaga dow nana ka bo yoro werew la, ka kalan ni baro nafamaw ke, minnu tun jesinnen be sigiyoro lakananikow ma.

Bee y'a don ko nin y'a san yirika ye, dugukolow segenna.

Dugukolo nafama yorow taara ji fe. Jiribaw bee sara. Kono jenseenna. Nin fen ninnu sababu bora jon na? A bora hadamadenw de la. O hadamadenw de labanna ka kule ko dijé tijéra. Min be se ka ke sisan, o ye ka fu siri Saheli kungo tijeli la. An k'an cesiri do kana fara tijeli koroßen kan: An be se ka fen minnu kisi tijeli ma, an k'olu ladon kojuman. Mögo be ko caman ke, k'a soro at'a don, n'a ka ni wali n'a man ni. Tile saba kalan bannen ko, tönsigilaw tilala kulu naani ye.

Kulu folo: taara Duwanza. Okulu ye jaw de ta, k'u bo «vidéo» la. U ye fen ofenjira mögo la, a bee ye sonjakow de ye. Kungo halakira, baganw segenna. Mögo si te o jaw ye ni a te

miiri jana ko « Denbanuman sin jara ».

Kulu filanan o y'a kun da koro kan. Olu ye tiyatiribolaw ye. Ala ma bee da kalan kama, nka n'i ne ye min ye, o y'i ta ye. Dogoninninaw be kungo tijé cogo min; u be surfen di mögöw ma cogo min, bee y'i ta soro a la.

Kulu sabanan : taara Kayi. O mögöw ka baara fanba jesinna arajo de ma. Bee y'a don ko koro be jense teliya la arajo de fe. N'i be dijé yoroo yoro, i be se ka arajo dayele k'a lamen. Hali n'i ne te kumakelaw la, i tulo be u la.

Kulu naaninan : taara Masala, Cebala ani Sikaso. Okulu mögöw tunye kunnafonisebennawde ye. U tagamara ka dugu ninnu bee ye, u ni mögöw ka kuma. U ye baara minnu ke, o bee kun ye Sahelikungo keleli feerew dönni ye.

Deme kera k'a jesin Cebala ma. Walanwalan do be yen, bin ma deli ka falen yen.

Feeere kura dow tigera yen, n'o ye sira soro, bin bëna falen o walawalan in kono.

Kaboyilakaw ka jiriforo min lakanana kabini san 1936 tubabuw fe, o cogo ka ni, bawo jiritige können don yen.

Nka, n'i y'a file kosebe, hali Sikaso min ye neema yoro koro ye kabini tumajan, bi degun caman be Sikaso mara kan, bawo dugukolo be ka lankolonya ka t'a fe.

Kaba JUWAARA
Kunnafonisebenna
Kibaru la (Bamako)

Sanji nafamako

Ninan, samiya damine cogo
nena Jumazana, bawo, sanji
nara joona. Okoson, no, kaba;
koori ani tiga, olu bee fonina.
Sisan, Jumazanakaw be du-
gawu ke, Ala ka sanji nafama
na senekelaw bee ye.
O dugawu temennen ko, nin
ye poyi ye, ne min lase jama
ma, samiya hukumu kono :
Solikawulibali, e ni sunogo!
Dugu jera, i ma wuli, fo tile
bora!
Wa bee taara foro la, ka ban.
Mun ye nin lase i ma ?
Sufé donke yoro, e tun be yen
! don min te ban, fo shékasi...
Sufé teminyoro, e tun be yen !
tedaga min te jigin, fo
shékasi...!

I ni sunogo !

N'i ma wuli joona,
nogosituma, i ni mone
Sannifeeretuma, i ni mone.

Zanke Nolo FONBA

Ka bo Jumazana

Fana (Mali)

Ka bo Kula - Banko

Juma san kalo 6 nan tile 19 san
1992. Bataki in bora Dirisa
Fonba n° 1 yoro kula, banko.
K'a damine san 1984 san na ka
na se san 1992 ma, o sanji
hake file :
san 1984 o sanji hake
mume benna 48 ma.
san 1985 o sanji hake
mume benna 46 ma.
san 1986 o sanji hake
mume benna 43 ma.
san 1987 o sanji hake
mume benna 39 ma.
san 1988 o sanji hake
mume benna 61 ma.
san 1989 o sanji hake
mume benna 50 ma.
san 1990 o sanji hake
mume benna 60 ma.
san 1991 o sanji hake
mume benna 51 ma.
San 8 temennen in sanji mume
hake benna 398 ma. A be bo
kibaru sèbenw na. san 1992

samiya kibaruya mekalo tile
15 don, kula samiya sanji folo
binna.

Mekalo la sanji ye nako 6 ke
Kula.

An be yoro min na sisan, dan-
ni be senna Kula yan, i n'a fo
: kenige, kaba, sañ, malo,
koori, tiga, sho.

Suman kofolen ninnu danni
be senna N'ka foli folo nesin-
nen don an ka jamana nema
kura ma, n'o ye ALifa Umaru
KONARE, ye min kera Mali
Peresidan naaninan ye.

N'ka foli be Mali baarakela
bee ye :

cikelaw baganmaralaw
moenikelaw bololabaarakelaw
Mali kono an'a kókan, aw ni ce
a ka tulomajo la.

Nin kunnafoniw bora Dirisa
fonba nimoro 1 yoro kula -
Banko, Doyila kafo kono (Mali).

Kibaru kanubagaw n'a Ko jemufanga wa ?

An bë don min na i ko, bi bëe bë «demokarasi» ko fo, nka caman t'a koro dòn. Musakelé nana ni yelemba donni ye an ka jamana maracogola. An bora maakelenfanga la ka don bëejefanga la. Fanga forobayara.

Malidenw tun tilalen don kulu fila ye : faamakulu ni faantankulu. Kulu folo ye nafolotigw ni faamaw ye, kulu filanan ye fangantanw ye. Faamakulu in de ta ye iziniw ni ciyakédaw ye. Nafasorosiraw bëe lajelen bë ale de boló. Bëe bë baara ke fangamaw ka kulu in de ye. Olu de bë baarakelaw ka baarakefanga san sara la.

Musatile la, faamaw ni nafolotigw bëe da tun bë file kelen na. Cogo di? Faamaw bë forobanafolo ta k'o di makobatigw ma olu k'o ke manankun ye. Nafolotigw fana tun bë teriya san faamaw fe, walasa wusurukow ni lénpokow na nogoya u bolo faamakunda. Salen tun te sara a cogo la, surofen kera laada ye. Faamaw ni nafolotigw ka teriya bë ka sinsi, u ka fentigiya bë ka jiidi, k'a soro fangantranw bë ka faantanya ka t'a fe.

Kulu bëe tun n'a ka miiriya. Faamakulu ka miiriya n'a ka faamuyalicogo bë yen. Faantankulu fana n'a ka miiriya ni faamucogo. Miiriya fila ninnu kòdonnen don nögón na, sabu kulu fila ka soro kòdonnen don fana. Fen dönafa bë faantankulu ye k'a soro a bë fiñé bila faamakulu ka soro la.

Sanga ni waati bëe, faamakulu tun b'a jini k'a ka setigiya sinsi. Faantankulu sago ye ale ka b'o nin jonya la. Kulu fila ninnu ta tun ye i n'a fo ni dö ka ba ma sa, dö ka na te diya. Sinaya min bë u ce, o kera bënbalija kise bilen ye. Bënbalija dun laban ye kélé ye.

Mali faantankulu n'a faamakulu labanna ka kélé 1991 san sunkalo la. Faantankulu murutira, jama wulila k'i jo. Bölonw ni nbédaw fara hadamaden fujununenw na. Utaamara k'u ka dimi jira fanga la.

Fanga ka jaabi kera mugu ni kise ye. Mogo caman ni tora a la caman joginna fana. Jama tun bë mun jini faamaw fe? Ko fanga forobayali : Fanga kana ke lemuruba ye k'a bën mogo kelen da ma. Ko, bëe ka se, k'i ta fo jamana kunkow la. Ko jamana kunkow nénabögaw ka sugandi ni laadiriya ye. Ko faamako ka dabila k'a ke némögoko ye.

Sabu, némögö ni faama te kelen ye; némögö ye jama ka ciden de ye. Némögö ka hakilijumanya de b'a to jama b'a bila nëfe. Nka n'a ye sira wëre ta min te jama nidungo sira ye, jama bë se se k'a falen mogo wëre la.

1991 san sunkalo muruti in b'a jira ko fanga bë jamakulu de la, sabu kónow jelen de bë bii fo. Faantankulu y'a jira ko fanga b'ale de la; o la sa, ale de k'a kan ni fanga ye. An k'o de ma, ko fanga forobayali wali bëe-je-fanga.

Fanga te forobaya fo némögöw ka sugandi jama yere fe. Se ka ke jama ye a ka némögöw falen a sago la. Fanga te forobaya fo fanga baaraw ka ségesége jama fe, k'a fiñew latilen jama fe. Forobafanga min sigilen file n'o ye demokarasi ye, o de bë fanga segin jama ma (sabu ale de ka kan n'a ye) walasa jama k'a dungonamögöw sugandi k'u bila a ka kow nénaboli la.

Demokarasi de bë hadamaden bë faamaw ka jonya la, k'a ke hörön ye. Ale de sababula, baarakelaw bë se k'u sago latige u ka baaradaw la, k'u ka soro hake jini ani k'a soro. Demokarasi de b'a to jama sago bë ke. Ale de bë faamaw bë fangatigiya la k'u ke némögöw ye, minnu te döwëre ye jama ka cidenw ko. Sabu ni némögö min m'a ke jama sago ye, jama b'o bë a jöyöro la ka mogo wëre sigi yen. Wote kun y'o de ye.

Musatile la, faantanw tun bë siran faamaw në, bawo n'i m'a ke u sago la u bë bëne jigin i kan, se b'u ye, u te neni sanko ka köröf. An bë bi demoka-

kalanbagaw Kuma yoro

Ko jemufanga wa ?

rasitile min na, jama kelen k'a dɔn ko fanga b'ale de la, nɛmɔgo de bɛ siran jama nɛ, bawo nɪ nɛmɔgo min ma jama sago ke o bɛ bin wote sen fe. Jama b'a sago fɔ bi, k'asoro a ma jɔrɛ, sabu a dalen b'a la ko fanga b'a kaman kɔro.

Sariya labatoli ye wajibi ye demokarasi kɔnɔ, bawo fosi te se ka ke sariya ye, n'o ma tɛmɛn jama jiminsira fe. Demokarasi te bangebagabonyabaliya ni fitiriwaleya ye. Mɔgo min b'i balo, k'i feɛrɛbɔ ani ka siso d'i ma, a ka kan i k'o bonya. A ka kan fana kalandenw k'u karamɔgo bonya bawo i bɛ dɔnniya sɔrɔ mɔgo min fe, o y'i ka mɔgɔba ye.

Demokarasi mana ce min n'a furumuso bila nɔgon na, i b'a sɔrɔ olu tun bennet te ka kɔro; u ka bɛnbaliya turu kana da demokarasi kun. Demokarasi mana den minnu n'u fa bila nɔgon na, o denw n'u fa tun bennet te ka kɔro. Demokarasi ma na an ka laada numan si wulili kama. Demokarasisiratigè la fana, bɛe bɛje ka kɛcogow ni waleya juguw kɛlɛ ani miiriya jugu minnu b'an ka nɛtaa nagasi.

Jamana marali tɛmɛnsira kura in m'a fɔ ko wajibi don ce n'a furumuso kana ke tɔn kelen na (politikitɔn), ko den n'a bangebagaw kana ke pariti kelen na, o ma fɔ. Furu sɛbelama la, ce n'a muso bennet bɛ ko bɛe la. Denbaya sɛbelama la fana dutigi ni dudenw bennet don ko bɛe la. Ko min nafa bɛ bangebagaw ye o nafa bɛ se denmisew fana ma.

Ni fanga bɛ faamaw de bolo, u bɛ jama tɔjɔ, nka ni fanga bɛ jama yɛrɛ de bolo o ye hɛrɛ ni daamu ye. 1991 san sunkalo muruti kelen, fanga forobayara. Hali ni iziniw ni ciyakédaw bɛ nafolotigiw bolo, u ni jamana nɛmɔgɔw te se ka bɛn-bɛn-bɛn siri jamanadenw kama.

Demokarasi kɔnɔ n'o ye jemufanga ye, nafolotigiw yɛrɛ bɛ sira u ka tɔɔrɔ kana se jama ma.

Hɔrɔnya min sɔrɔla muruti kelen kɔ, nɔgɔnbonya b'ɔ de la. Bawo muruti in kera sababu ye faamakulu k'a dɔn ko faantankulu bɛ se ka tijeniba don u kun. Jemufanga te nafolotigè ka nafolo bɔsi a la; a te ciyakédatigè ka ciyakèda bɔsi a la. Fanga bɛ jama bolo, bawo fanga latigebagaw ye jama ka mɔgo sugandilenw ye. Fanga bɛ jama bolo, bawo fanga ka yamaruyakanw bɛ waleya jama ka cidenw de fe. O la sa, demokarasi kɔnɔ, faama te yen, nka nɛmɔgɔw ni cidenw de bɛ yen.

Fanga bɛe bɛ nɛmɔgo min bolo, n'a te sɔsɔ, a bɛ fɔ o dɛ ma ko faama. Fanga te nɛmɔgo la, nka jama de ka fanga waleyabaga don. N'i y'a mɛn ko nɛmɔgo, jama de b'a kɔ, n'o te a ni bɛe ye kelen ye. nɛmɔgo ka kan k'a bila a hakili la, ko ale nɔgon caman bɛ jama la; n'a m'a ke konuman, a bɛ falen, ka mɔgo wɛre bil'a nɔ na.

Bɛe te se ka ke jama ka kojenabɔbaga ye. Bɛe te se ka ke nɛmɔgo ye. O de kama, an bɛ bɛn a la, ka mɔgo kelen sugandi min bɛ taa an bɛe kunko nɛnabo. Kafo kelen mumɛ de bɛ bɛn ka mɔgo kelen sugandi wote senfe; o tigi de bɛ ke u ka depite ye. Galodugu mɔgo bɛe fana bɛ mɔgo kelent a wote sen fe k'o ke u ka depite ye, o ka taa kuma u tɔgo la. Bamako galodugu wɔɔrɔ bɛe bɛ depite kelen-kelen bɔ fana.

Jamana depitew bɛe bɛ nɔgon bɛn depiteso la Bagadaji kɛnɛba kan Bamako. Olu de bɛ sariyaw ta ani ka jamana kunkobaw nɛnabɔsira jira minisiriw la. Jamandenw bɛe bɛ je wote senfe ka jamankuntigi sugandi. O fana bɛ a dannamɔgo ta k'o ke minisirkuntigiye. Minisirkulu de ye fanga latigebaga ye, ale de bɛ fanga yamaruyakanw waleya.

Nka ni minisiri min m'a ka baara ke a cogo la, minisirkuntigi b'ɔ bɔ yen. Ni minisirkuntigi fana ka baara ma diya jamanakuntigi ye, o b'ɔ wuli ka mɔgo wɛre bila a nɔ na. Ni jamanakuntigi fana nege bɔra

(a to bɛnɛ7)

sekō ni donko

Nin maana boko fōlō kōnō, an y'a ye ko nturanin suguya dō bē misiw la, ko ni mōgō o mōgō y'o kantige, k'o tigi bē sako saba ke, fura si t'o la. An y'a ye ko fulaké dō de y'o kuma fōdugu dō cew ye, u ka baroké yōrō la. O kelen, o dugu cew si ma son k'u ka dugu musow ka jenajé nturanin kantige, k'a d'a kan o nturanin de kofora u ye fulaké fe.

AN y'a ye ko kamalen dō sōrla dugu kōnō, n'a bē wele ko «danyerela» min ye nturanin kantige. A ye dugu cew bē dabali ban. Nka, mōgō si ma fosi fō, bē tilenna dumuni ani jenajé la, fo sufé.

Sufé sa, cew bē farala nōgōn kan, tugun u ka dumunike yōrō la. Basi de ka ca wa, malokini de ka ca wa, sogo de ka ca wa mōgō t'o dōn.

An bē koorilen bē dumuni kunna tuma min na, «ngorigoba» n'o ye sa suguya dō ye, o nana don dumuni minenw ni nōgōn ce. Bēs girinna, ka wuli : «sa don! sa don!

Kamalen kunkene dō sinna ka sa in kun tige n'a ka muru ye. Sa kun tigelen panna. O ninina fan bēs, ka desé! Jaa sa kunkolo taara bin

«danyerela» n'a jēnogōnw ka basifilen kōnō. Komi sa kunkolo ma ye, dumuni daminera tugun. «Danyerela» min fōlō y'a bolodon basifilen kōnō, obenna ni sa kunkolo ye. Nk'a kéra a jena ko misisogo don... A y'o ni basi nagami, k'a fili a da kōnō.

O tuma de la, sa kunkolo y'a kin, a nen na, fo ka sa nin kun bo a nen fan do fe. Fēsē bēs kéra, ka dēsē, sa kunkolo ma se ka bō «danyerela» da kōnō. A ka ko-bēs-dōn n'a ka somaya ma se ka fosi jē a ye, wa mōgō wēre fana ma se k'a bo bolo la.

Siran ani dimi ni maloya nana bonya «danyerela» ma, f'a y'i boli, k'i kunda dugu sagasinsan kan, ka t'i firi sagakuluw cela;

Tuma min na dugumōgōw bē

taa-ni-ka segin na, k'a ko faamuya kosebē, wara dō bōra dibi la, k'i cun «danyerela» kan, sagaw cēla, k'a bolokolow n'a disikolow n'a senkolow bēs kari.

Sagagennaw kelen ka mankan men sinsan kōnō, o dōrō kelen y'a ka marifa ta, ka mugu ci mankan bōyōrō la, bawo, sagagennaw bēs bē yen yōrō warako kalama... Kisē nara bēn «danyerela» kunkolo ma, k'o nōcōnin.

Sōgōmada joona fe, sagagennaw de fōlō y'a kunnafoni jēnsēn dugu fan bēs kōnō. An bēs ye nōgōn sōrō sagasinsan kōnō, dugu kōfē. O yōrō la fulaké ye «danyerela» ka sako sabako kuma kōrōma jēfō mōgōw ye. A fōlō: sa kunkolo y'a kin a nen na, ka balan a da wagalen kōnō. Cogo si ma sōrō o fana la.

A filanan: wara y'a kolo bēs kari. Cogo si ma sōrō o fana la.

A sabanan : marifikisē y'a kuncī. Mantōrō saba dafara. Kuma bēs n'a kōrō don!

Negeta KULUBALI, baliku-kalan karamogō ka bō Banani, Dunba, Kula fe Kulukōrō Mara (Mali)

jensen kene

Kuma kɔromaw

Fen kelen bε dijε na, fen in denma ko ka di mogo bεε ye, nka ni fen in ye a togoladen wolo, mogowibε den ta k'a ba to yen. O fen jumen ye ?

Siriki KULUBALI
Ka bε Tasona.

Nin kera ce dō ye.

Cε in yaalayaalato kungo kono, a nana se dugukolo yoro dō la. Yoro in ka ni kosebe. A ye jo dan ye ka taga, a ma segin ka na jo laje tugu-ni. Cε dō nana se jo in ma bin cema, o y'a shiyen. O fana taara, a ma segin.

Cε sabanan nana se jo selen ma, o y'a tige, k'a gosi. O tilalen k'abe taga ni jo ye so kono, min y'a shiyen, o nana se ko jo ye ale ta ye. K'u to sosoli la, min ye jo dan, o fana nana k'ale ta ye jo ye.

Cε saba in jumen kelen ta ye jo ye ?

Siriki KULUBALI
Ka bε Tasona.

An ka yele dɔɔnɔn

Nin kera Silake do ye. Ale taarā a buranan na su fe. Buramuso ye ji bo ka o ke filen kono ka taa o sigi nεgen kono k'a buranke ka taa a ko. Buranke taar'a ko. A tilala a koli la tuma min na, a ko k'a b'a ka kulusi don, a sen balanna kulusi la k'a bin kolifilen kono k'o ci. A y'o filen cilen ta ka taa o sigi a buramuso ka ga kono.

Njøbuguba DUKURE
Tuguni (Kulukoro mara la).

Ko jemufanga wa ?

jama la, a ka san duuru mana dafa, jama bε wote mogo wεre ye. Ko bεε tigiya sintin ye jama de ye: Demokarasi y'o de ye. Ni demokarasi ye forobafanga de ye, ni jama fanga don, bεεjefanga ni jemufanga, atε se ka si soro ni jama ka kɔlosili t'a kan. «Sabu dannaya man kan kakɔlosili bali». Jama ye kokalifa mogo minnu na, a ka kan k'u kɔlosi.

A wajibiyalen bε jamana den bεε ma u k'u felaw fo nεmɔgɔw ka baarakcogo kan. Mogo si te se k'i faso di jekulu dō ma, k'i kɔdon a la, hali ni i ka dannamɔgɔw don. Fasodennumanya te taa segesegelikɔ:ka nεmɔgɔw kɔlosi u kana kalifa tijε.

nεmɔgɔ mintε jen n'o segesegeli ye, nεmɔgɔ min ko ale te kɔrofɔ, o man kan ni an ka dannaya ye. Fanga bε, fanga sinama bε. Fanga mana kalifa jekulu o jekulu la, o k'a soro jekulu wεre bε k'o ka baara kɔlosi. O mana ke, tijeni wεre te don an kun Musafanga ka tijeni temenén kɔ.

Demokarasi bε jamana o jama-na kan, politikitɔn caman de bε yen. Ton kelen mana fanga soro ka d'a ka jama caya kan, ton tɔw

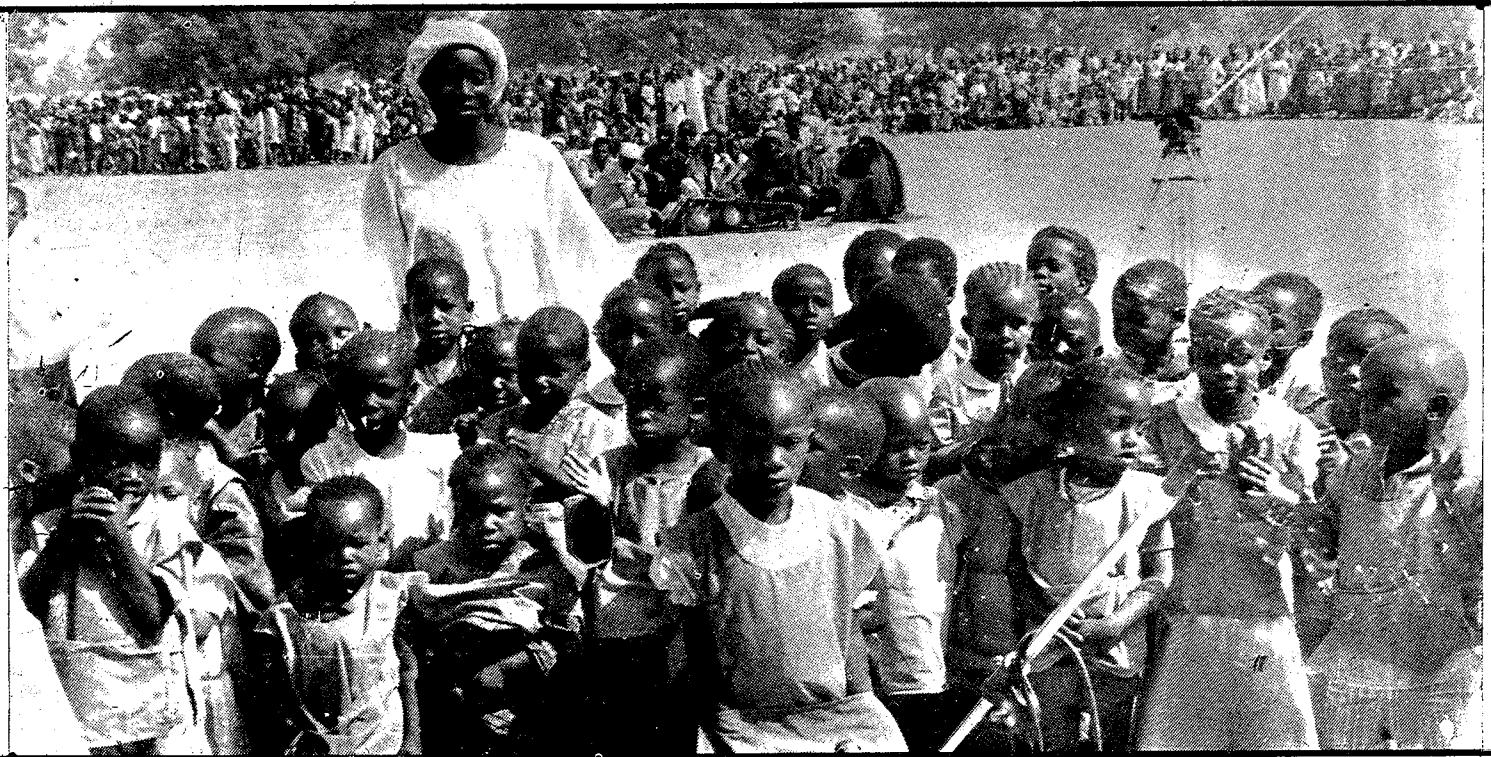
bε ke fanga sinamaw ye ka segesegeli ni kɔlosili tugu nεmɔgɔ kuraw la. Ton sinamaw ka kɔrofɔli man kan ka hakilijnamanya bali: u ka kan ka jamana nεmɔgɔw ka filiwi jira u la, ani ka sira numan don u kɔro.

A kana ke fadenya ye jekulu fila ce : ton min bε wolo kan ani ton sinamaw. fadenya ye mun ye? Ton min bε jamana nεmɔgɔya la, o mana juguman ke, a bε kɔrofɔ, a mana numan ke fana a bε mankutu ton sinamaw fe.

Ton sinamaw ka baara ye ka nεmɔgɔw ka wale numanw sementiya ani k'u seko dama-jira ke o wale numanw na. U ka baara ye fana ka jamana nεmɔgɔw kɔlosi yaasa k'u ka fiñew fo u ye, ani ka hakilila numanw dajira u la.

Jogojuguya minnu bε tubabuw ka demokarasi la, ni an m'olu ta, a ka c'a la, an bε se ka nεtaa soro, k'an ka jamana bɔ nɔgɔla, fo an bε nεne musatilie ka tijeniw kɔ.

Amadu Tanba Dunbuya
Maaya Donniyada
Kanko Bolofara. Kεsu 159
Bamako (Mali).

Bange kɔlɔsiliw

Bange kɔlɔsili ye fɛɛrɛw ye, min b'a to hadamaden bɛ se k'a ka wolo furance ben a yɛrɛ sago ma.

Bibi in na bange kɔlɔsili cogoya fila de bɛ sen kan.

Cogoya folɔ: O ye sababuw ye, minnu b'a to mɔgɔ bɛ se k'i ka wolo lajɔ fo k'i nɛna waati se. N'o sera dɔron, i bɛ se k'o sababuw bɔ i la, walasa i ka garijɛgɛ sɔrɔ.

Cogoya filanan : Olu ye fɛɛrɛw ye, mɔgɔ yɛrɛ bɛ minnu kɛ, walasa i kana bange bilen k'o sababu kɛ wololi gɛleya ye, walima lujura wɛrɛ Hali ka kɔrɔ anw yɛrɛ fe farafinna, bange kɔlɔsi tun be kɛ, wa fɛɛrɛ kɔrɔ dɔw bɛ sen kan halibi, i n'a fo ka jubaatɔ bɔ a ce kɔrɔ waati jan kɔnɔ, ani dabɔjoonabaliya, ani ka talenfuraw don muso sokɔnɔna la, ani ka diji don muso sokɔnɔna la, ani tafow sirili, ntomiji minni ka kɔn dilan nɛ.

Bange kɔlɔsili fɛɛrɛ kura min bɛ sanga la bi, o dɔw file nin ye :

1 - Cew bɛ se ka manani don u la, min tɔgɔ ko fugula nafama;

2 - Manani suguya wɛrɛ bɛ se ka soɔri musow la;

3 - Musow bɛ se ka furakise koorilen ani kangaji suguya dɔ don u sokɔnɔna la ka kɔn dilan nɛ. Olu bɛ ke sababu ye ka ce lawakisew faga pewu.

4 - Musow bɛ se ka furakise dɔ wɛrɛ ta don o don, minnu bɛ wele ko «pilili». Nka tacogo de bɛ fen in bɛe la, wa dɔgɔtɔrɔw de b'u tacogoya bɛe nɛfɔ.

A ce ka ni an ka dɔgɔtɔrɔw sɛgɛrɛ u ka bange kɔlɔsili nɛ numan fɔ an ye, sabu farikolo bɛe n'a ka bange kɔlɔsili minen don i n'a fo sen bɛe n'a ka samara don, kunkolo bɛe n'a ka banfula don cogo min.

Burama SIDIBE
Balikukalan karamɔgɔ
Sirakɔrɔla «CAR» la.